

Agrometeorologische Berichten

Situatie op 30 juni 2023

Samenvatting

Omwille van het erg natte voorjaar kon er pas laat van start gegaan worden met het zaaien en planten van de zomergewassen. De lange droogteperiode van half mei tot half juni zorgde bovendien voor een moeizame opkomst. Gelukkig regende het eind juni weer waardoor de gewasgroei kon hernemen. De opbrengstvoorspellingen voor de wintergranen zijn vrij gunstig. Voor de zomerteelten valt nog af te wachten wat de gevolgen van de late en moeilijke seizoenstart zullen zijn en gaan de weersomstandigheden in de komende weken bepalend zijn voor de uiteindelijke opbrengst.

Doelstelling en methodiek

Deze berichten geven een overzicht van de weersgesteldheid in de voorbije periode. Vanaf juni gebeurt ook een oogstraming voor de voornaamste landbouwgewassen op regionaal en nationaal vlak. Naast de normale trend afgeleid uit de officieel gerapporteerde opbrengsten van de voorbije 15 jaren, worden voor elke combinatie (teelt/gebied) drie indicatoren berekend op basis van de weersgegevens, de simulaties van het B-CGMS gewasgroeimodel en de satellietbeelden van SPOT-VEGETATION, PROBA-V en Sentinel-3 (tiendaagse composieten met een spatiale resolutie van 1 km). Daarbij wordt enkel de informatie benut die momenteel al beschikbaar is (januari-heden). Met de data van de voorbije jaren wordt het regressieverband opgespoord tussen de finale oogstopbrengst (Y) en de indicatoren (Xi). De gevonden relaties worden dan, per landbouwregio en teelt, toegepast op de indicatoren van het huidige jaar, ter schatting van de oogstopbrengst. De nationale cijfers zijn afgeleid uit de regionale ramingen met de arealen als wegingsfactor.

Meer informatie en voorgaande Agrometeorologische Berichten zijn te vinden op www.bcgms.be.
Hier kan u ook tal van interactieve kaarten en grafieken consulteren.

Bronnen

De regionale opbrengsten en arealen van de voorbije jaren worden geleverd door het Nationaal Instituut voor de Statistiek (<http://www.statbel.fgov.be>). De satellietbeelden worden ter beschikking gesteld door Terrascope (<https://terrascope.be/nl>). Verder geraadpleegde documenten zijn afkomstig van de volgende organisaties: KBIVB/IRBAB, Inagro, LCG, PCA, LCV/Hooibeekhoeve, FIWAP, CIPF, CePiCOP, APPO, Boer&Tuinder, Landbouwleven en VILT.

Contacten

Centre Wallon de Recherches Agronomiques (CRA-W, Gembloux)	Viviane Planchon Yannick Curnel Damien Rosillon	v.planchon@cra.wallonie.be curnel@cra.wallonie.be d.rosillon@cra.wallonie.be
Vlaamse Instelling voor Technologisch Onderzoek (VITO, Mol)	Isabelle Piccard Carolien Toté	isabelle.piccard@vito.be carolien.tote@vito.be
Koninklijk Meteorologisch Instituut van België (KMI, Ukkel)	Michel Journée Pascal Mormal	michelj@meteo.be mormal@meteo.be

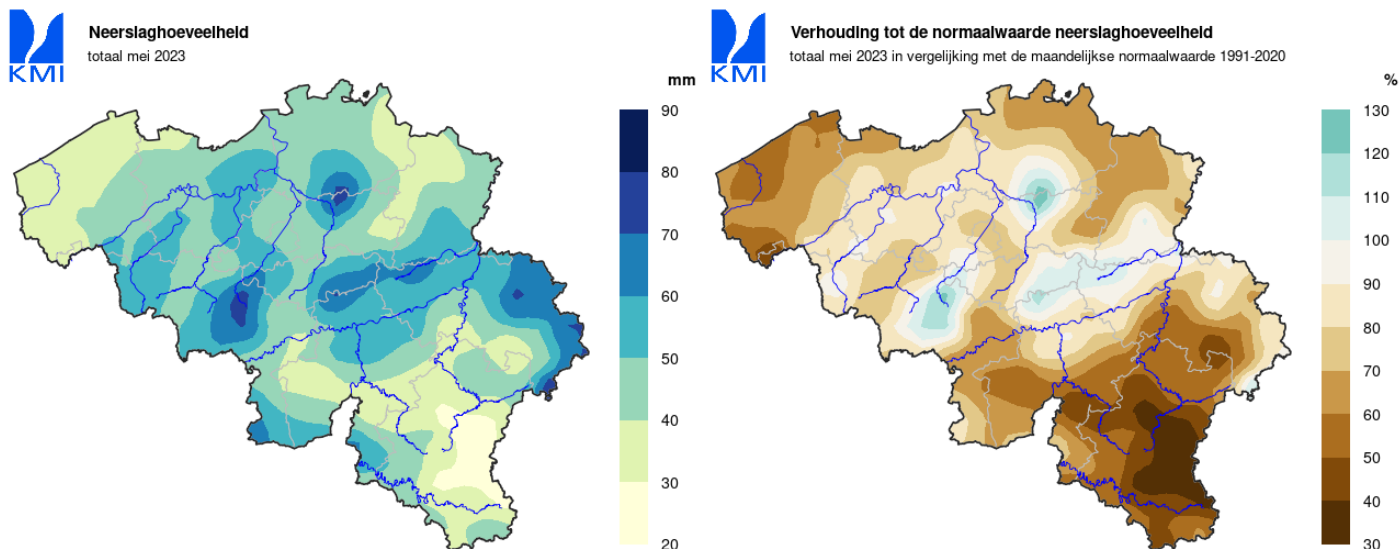
Datum van de volgende berichten: *begin september 2023*

Het weer tijdens het voorjaar

Mei begon erg nat. De eerste 15 dagen van de maand viel er in Ukkel maar liefst 48,8 mm neerslag (normaal 25,1 mm tijdens deze periode). Vanaf 16 mei werd het echter droog. De droogste regio's waren Belgisch Lotharingen, West-Vlaanderen en de Kempen. Daar werd slechts de helft van de normale neerslaghoeveelheid gemeten. In Haspengouw daarentegen viel in de eerste helft van mei bijna evenveel neerslag als normaal in een ganse maand (Figuur 1).

De hele maand mei wisselden warmere en koudere periodes elkaar af in Ukkel, zonder echte uitschieters. Daardoor lag de gemiddelde maandtemperatuur dicht bij de normale waarde: 14,0°C ten opzichte van 13,9°C normaal.

Mei was ook een zonnige maand. In Ukkel scheen de zon 230u 33min (normaal 198u 17min). Vooral in de tweede helft van mei kregen we heel wat heldere en zonnige dagen.

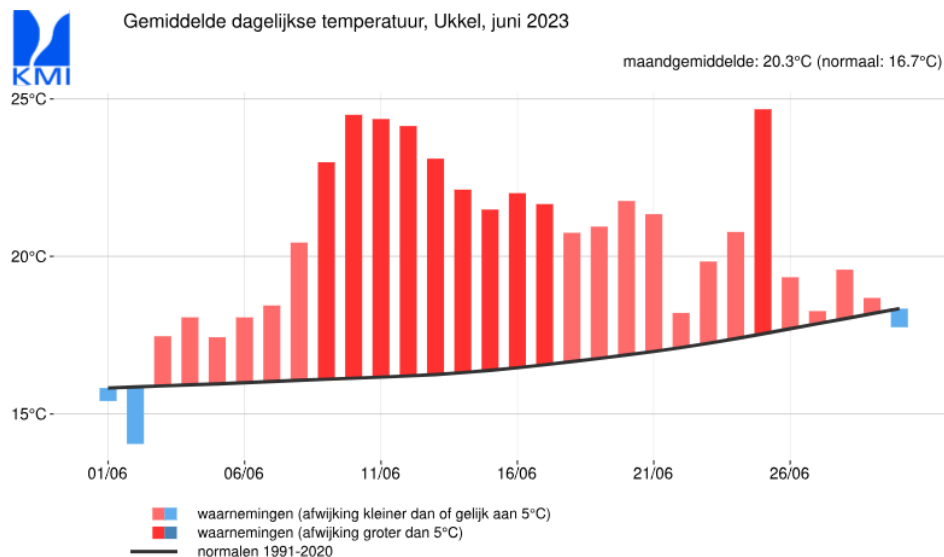

Figuur 1: Neerslaghoeveelheid in mei 2023: (a) absolute waarde en (b) vergelijking met de normaalwaarde (Bron: KMI)

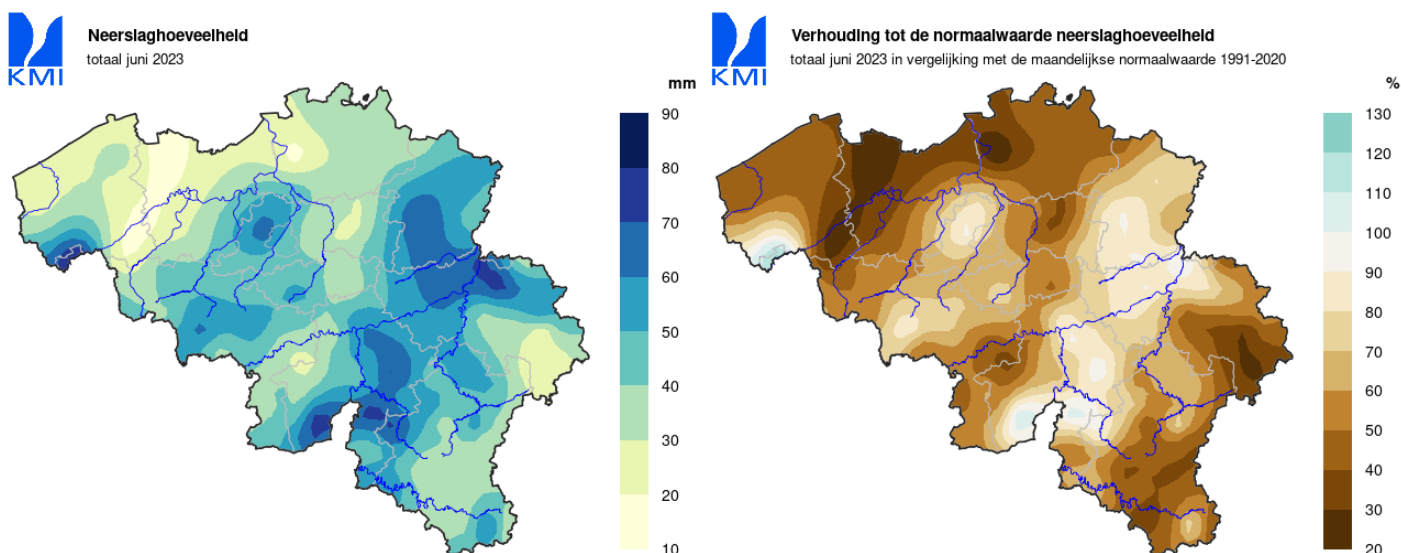
Juni was uitzonderlijk warm. Op 3 dagen na lagen de temperaturen in Ukkel de ganse maand boven de normale waarden (Figuur 2). Voor het eerst sinds het begin van de waarnemingen in 1833 bedroeg de gemiddelde maandtemperatuur zelfs meer dan 20°C in juni: 20,3°C om precies te zijn (normaal 16,7°C). Ook de gemiddelde maximumtemperatuur (25,5°C) en minimumtemperatuur (14,5°C) bereikten een recordhoogte. Juni 2022 telde maar liefst 29 lentedagen ($T_{\max} \geq 20^\circ\text{C}$), 17 zomerdagen ($T_{\max} \geq 25^\circ\text{C}$) en 4 tropische dagen ($T_{\max} \geq 30^\circ\text{C}$). Van 8 tot en met 17 juni werd er bovendien een officiële hittegolf geregistreerd in Ukkel.

Het was niet alleen warm, maar ook erg zonnig in juni. Met een zonneschijnduur van 307u 50min in Ukkel (normaal 199u 16min) werd het record van 1976 verbroken.

De droogteperiode die begon op 16 mei duurde uiteindelijk 32 dagen. Pas op 17 juni zagen we weer wat regen. Op 7 dagen tijd werd er 40,5 mm neerslag gemeten (normaal 70,8 mm op 14,1 dagen in Ukkel). In Haspengouw en in de Condros viel in die periode nog 80% van de normale neerslaghoeveelheid, in de Polders slechts 40% (Figuur 3).

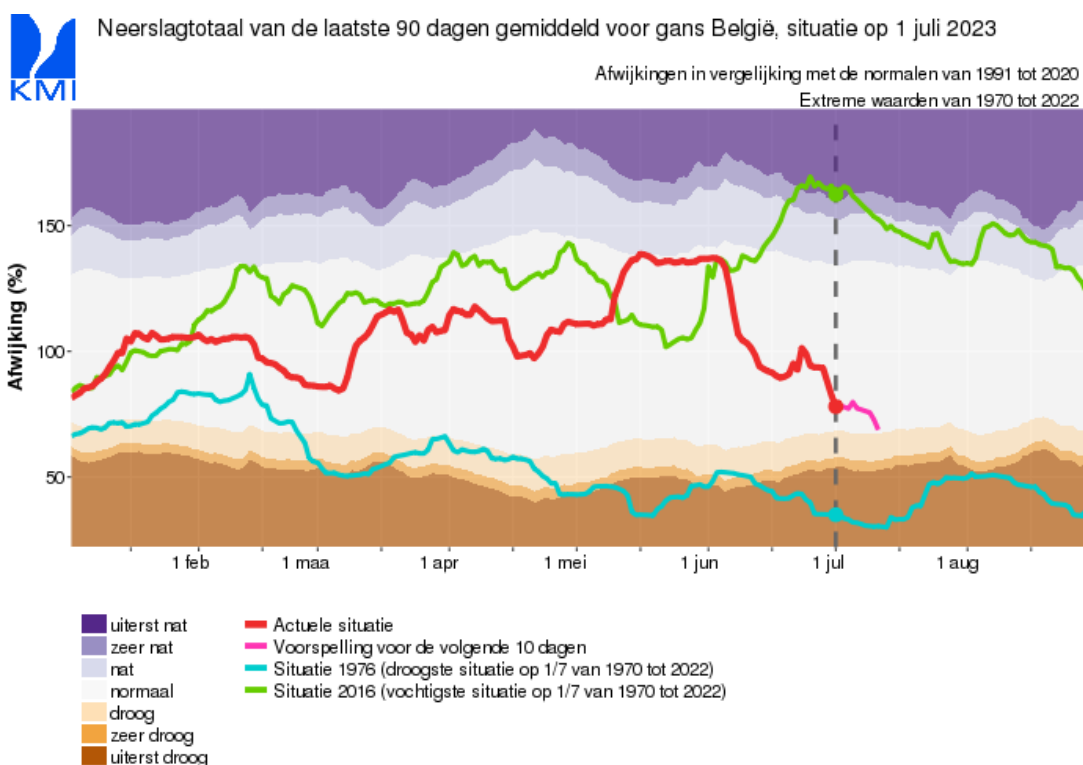
Figuur 2: Gemiddelde dagelijkse temperatuur in Ukkel in juni 2023 (Bron: KMI)

Figuur 3: Neerslaghoeveelheid in juni 2023: (a) absolute waarde en (b) vergelijking met de normaalwaarde (Bron: KMI)

In Figuur 4 wordt het neerslagtotaal van de voorbije 90 dagen voor gans België weergegeven in vergelijking met de normale waarde. Na een natte start van de winter kregen we in februari een droge periode. Daarop volgde echter een uitzonderlijk natte periode die duurde van maart tot half mei. Begin mei stond het grondwaterpeil in meer dan de helft van de meetplaatsen hoog tot zeer hoog voor de tijd van het jaar volgens de VMM. Ook uit Figuur 4 blijkt dat we in de tweede helft van mei aan de grens van een "natte" situatie zaten.

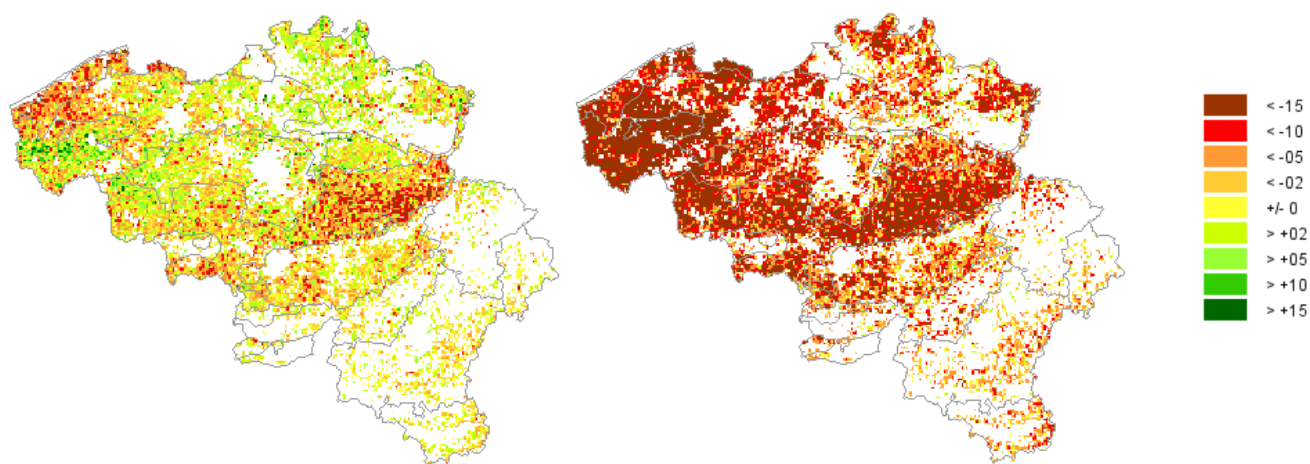
De droogte die daarop volgde, zorgde echter voor een sterke afname van de grondwaterpeilen, afvoeren en waterhoogtes. Eind juni evolueerden we dan ook weer in de richting van een "droge" toestand. De droge, warme en winderige omstandigheden van eind mei – begin juni zorgden ervoor dat de toplaag van de bodem uitdroogde. Het wortelgestel van de jonge planten was vaak nog niet voldoende ontwikkeld, waardoor ze niet door de droge bovenlaag geraakten en er in sommige gevallen beregend diende te worden. In de Vlaamse provincies werden echter tijdelijke verboden opgelegd om water te onttrekken uit bepaalde onbevaarbare waterlopen en publieke grachten.

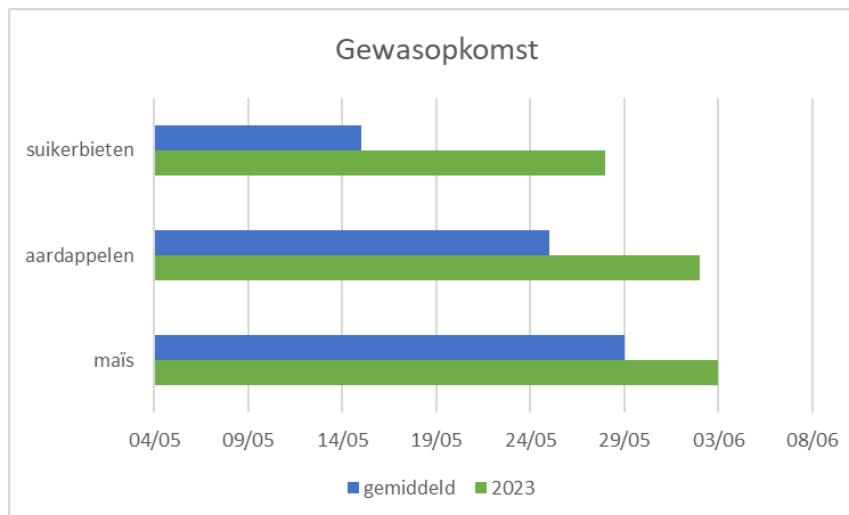
Figuur 4: Evolutie van het neerslagtotaal in België tussen 1 januari en 30 juni 2023 (Bron: KMI)

Observaties vanuit de ruimte

Figuur 5 toont de afwijking van de vegetatie-index, afgeleid uit Sentinel-3 satellietbeelden, ten opzichte van de normale situatie in mei en juni. In de rode zones op de kaart scoort de index fors lager dan normaal. Een verklaring daarvoor is vooral te vinden in de late aanleg van de zomerteelten. In veel gevallen konden de velden pas in mei of zelfs juni bemest, bewerkt en gezaaid of geplant worden. Daarenboven verliep de opkomst niet overal even vlot. Uit de analyse van de gewasgroeicurves afgeleid uit Sentinel-1 en -2 satellietbeelden (Figuur 6) blijkt dat in Vlaanderen de opkomst van de maïs, aardappelen en suikerbieten vertraagd was met respectievelijk 5, 8 en 13 dagen ten opzichte van het vijfjarig gemiddelde (2017-2021). De geschatte opkomstdatum verwijst in dit geval naar het moment dat de jonge planten zichtbaar zijn voor de satelliet.

Figuur 5: Relatief verschil van de vegetatie-index (NDVI, afgeleid uit Sentinel-3 beelden) ten opzichte van het gemiddelde (1999-2017) in mei (links) en juni 2023 (rechts). De witte zones op de kaart zijn niet meegenomen in de analyse aangezien het aandeel van de landbouwgewassen hier minder dan 20% bedraagt. (Bron: VITO)

Figuur 6: Geschatte opkomstdatum van suikerbieten, aardappelen (bewaarrassen) en maïs in 2023 ten opzichte van het vijfjarig gemiddelde (2017-2021), afgeleid uit Sentinel-1 en -2 satellietbeelden over Vlaanderen (Bron: VITO)

Overzicht van de gewassen: huidige toestand en opbrengstraming

Wintergerst en -tarwe:

Eind juni werd er van start gegaan met de oogst van de **wintergerst**, melden het CRA-W en CePiCOP. Omwille van de onweersdreiging op 22 juni en het daaraan verbonden risico op legering beslisten sommige landbouwers zelfs om al eerder tot de oogst over te gaan. De verwachte opbrengst op de proefpercelen van het CRA-W is gunstig en ligt iets hoger dan het gemiddelde van de voorbije 3 jaren. Ook volgens het B-CGMS gewasgroeimodel liggen de voorspelde opbrengsten zo'n 4-5% hoger dan het gemiddelde van de voorbije 5 jaren (Tabel 1). Afhankelijk van de regio en het bodemtype zijn er wel verschillen merkbaar. Op lichtere gronden heeft de wintergerst wel wat hinder ondervonden van de droogte in mei en juni. Ook de vroeg gezaaide wintergerst en de vroege rassen doen het over het algemeen iets minder goed.

De **wintertarwe** heeft iets meer te lijden gehad van de droogte dan de wintergerst. Toch zijn de opbrengstverwachtingen nog vrij gunstig. Afhankelijk van de regio liggen ze net boven of net onder het gemiddelde van de voorbije 5 jaren (Tabel 1). De oogst zal wellicht rond 21 juli van start gaan.

Aardappelen:

Door de overvloedige regenval en de koele temperaturen tijdens het voorjaar kon de bodem onvoldoende opdrogen en liep het poten van de aardappelen een enorme vertraging op, melden FIWAP, Inagro en PCA. Half mei was slechts de helft van het Belgische aardappelareaal gepoot, hoofdzakelijk in het oosten van het land (Haspengouw, Limburg, Antwerpen). Ter vergelijking: in 2022 zaten begin mei alle aardappelen in de grond.

Vanaf de tweede helft van mei werd het eindelijk droog en kon het resterende areaal gepoot worden. Toch duurde het tot begin juni en soms zelfs tot half juni vooraleer alle aardappelpercelen gepland waren. Hier en daar moesten percelen opnieuw geplant worden omwille van opkomstproblemen waarbij soms 70% tot zelfs 90% van de aardappelen niet opgekomen waren.

Het poten van de aardappelen gebeurde vaak in suboptimale omstandigheden. Heel wat percelen vertoonden structuurproblemen. Omwille van de droogte vormde zich op de ruggen bovendien een harde korst die soms meer dan 5 cm dik was. Dit zorgde voor een erg moeizame opkomst. Door het gebrek aan zuurstof in de verharde ruggen zagen we ook tal van aantastingen door *Geotrichum candidans* (melkzuurschimmel) of *Phytophthora erythroseptica* (roodrot). Op percelen waar het gewas traag ontwikkelt, moet ook opgelet worden voor Coloradokevers.

Begin juli staan de aardappelen op de meeste plaatsen in bloei. Op de beste percelen beginnen de rijen stilaan te sluiten, maar op laat geplante percelen, op percelen met een slechte structuur of met opkomstproblemen is de grondbedekking nog onvolledig. Ondanks de bloei zijn nog niet alle percelen aan knolzetting toe. De vroege bloei wijst dan ook eerder op stress. Alle bladetages zijn gevormd, maar de

internodiën zijn zo kort dat de plant een eerder gedrongen uitzicht heeft. Vocht is nodig om tot strekking van de plant te komen.

Of het laat poten van de aardappelen grote gevolgen zal hebben voor de opbrengst valt nog af te wachten. Uit een studie van FIWAP/PCA waarin de plantdatum en de opbrengst van Fontane van de voorbije 13 jaren vergeleken werd, blijkt dat in jaren met een hoge opbrengst het gewas een groot aantal groeidagen kende. Dit waren meestal jaren waarin er vroeg geplant werd. Anderzijds blijkt ook dat een lang groeiseizoen niet noodzakelijk tot een hoge opbrengst leidt. Vooral de weersomstandigheden tijdens de groei, in augustus en september, zijn bepalend voor de uiteindelijke opbrengst. Dit neemt niet weg dat de meest geteelde bewaarrassen (Fontane, Challenger en Markies) zo'n 140-150 groeidagen nodig hebben om een mooie opbrengst te kunnen geven. Bij laat poten zal er wellicht ook later geoogst worden waardoor de kans op opbrengstverliezen toeneemt.

Suikerbieten:

Omwille van het natte weer tijdens het vroege voorjaar kon het grootste deel van het suikerbietenareaal pas eind april – begin mei ingezaaid worden, zo'n 3 tot 4 weken later dan normaal, meldt het KBIVB. In Henegouwen en West-Vlaanderen werd er zelfs eind mei nog gezaaid. Doordat de bodem vochtig was, verliep de opkomst vlot. Hier en daar trad er wel korstvorming op na het onweer van 9 mei.

De aanhoudende noordoostenwind en lage luchtvochtigheid eind mei – begin juni bemoeilijkte de onkruidbestrijding. Er werd dan ook veel melganzenvoet, uitstaande melde en duizendknoop waargenomen op de bietenpercelen. Begin mei verschenen ook de eerste groene bladluizen op de ontluikende plantjes. Daarnaast werden er ook heel wat aardvlooiën en bietenkevers waargenomen, maar zonder noemenswaardige gevolgen. Tenslotte waren er ook heel wat kleine, grijze slakken te vinden op de jonge bietenplanten.

De regenbuien rond 21 juni waren erg bevorderlijk voor de groei van de suikerbieten. Eind juni begonnen op de eerste percelen de rijen te sluiten. De meeste andere percelen bevonden zich in het 8-10 bladstadium.

Maïs en grasland:

Het natte voorjaarsweer bleef duren tot omstreeks half mei. Daarna werd het droog, maar toch konden de veldwerkzaamheden nog niet volop van start gaan. De ondergrond was immers nog te nat. Na een week geduld te oefenen konden de meeste velden bewerkt worden. In ijlt tempo werden de maïspercelen bemest, geploegd en gezaaid. Omstreeks 5 juni was het overgrote deel van het maïsareaal in Vlaanderen gezaaid, meldt LCV/Hooibeekhoeve. De combinatie van warm weer en een vochtige bodem deed het zaad zeer snel kiemen. Op 4 à 5 dagen stond de maïs boven. Daarna groeiden de jonge planten snel door.

Maïs die vroeger werd gezaaid had wel wat meer te lijden van de koudere nachten en de schrale wind omstreeks 25 mei. Deze planten stonden er eind mei eerder geel bij. Dankzij het warmere weer na 1 juni kwam ook hier meer groei in.

Algemeen kan gesteld worden dat de maïs er eind juni goed bijstaat. Hopelijk valt er de komende weken op regelmatige basis voldoende regen om de verdere groei ook voorspoedig te laten verlopen. Alleszins mag er vergeleken met 2022 een latere maïs oogst verwacht worden.

In Wallonië is de maïs begin juli ook in volle groei volgens het CIPF. De vroegste percelen zouden eind juli moeten bloeien. De vooruitzichten zijn momenteel vrij gunstig ondanks de chaotische seizoenstart. Hier en daar waren er wel wat problemen met de onkruidbestrijding.

Wat het gras betreft, viel in Vlaanderen de tweede snede doorgaans een 4-tal weken na de eerste snede, meldt LCV/Hooibeekhoeve. Deze snede had ook de groeiomstandigheden mee. Ook de derde snede kon na ongeveer 4 weken gemaaid worden. Hier was er al wel een effect van de droogte te merken.

Ook in Wallonië ondervond het gras eind mei – begin juni flink wat hinder van de droogte, meldt Fourrages Mieux. Dankzij de terugkeer van de regens eind juni hernam de groei gelukkig snel.

Tabel 1: Opbrengstvoorspellingen (100kg/ha) per landbouwstreek voor wintertarwe en -gerst en vergelijking met de gemiddelde opbrengst voor de jaren 2018-2022 volgens de cijfers van het Nationaal Instituut voor de Statistiek (NIS). (Bron: CRA-W)

Landbouwstreek	Wintertarwe			Wintergerst		
	2018-2022 (NIS)	2023 (voorspeld)	verschil (%)	2018-2022 (NIS)	2023 (voorspeld)	verschil (%)
Duinen & Polders	90,1	89,7	-0,5	86,5	90,6	4,7
Zandstreek	82,2	81,9	-0,4	78,4	81,8	4,4
Kempen	66,7	67,2	0,8	62,3	65,0	4,3
Zandleemstreek	89,8	89,9	0,1	84,4	87,8	4,0
Leemstreek	92,8	92,9	0,1	86,8	90,1	3,8
Henegouwse Kempen	88,9	89,4	0,5	81,2	83,7	3,0
Condroz	83,4	82,2	-1,5	78,8	81,2	3,0
Weidestreek (Luik)	87,1	86,5	-0,7	66,7	72,2	8,2
Weidestreek (Venen)	74,0	71,3	-3,6	70,2	72,6	3,4
Famenne	72,5	71,0	-2,1	69,9	70,9	1,4
Ardennen	68,5	67,9	-0,8	62,8	66,4	5,7
Jurastreek	63,3	63,9	0,9	56,6	57,8	2,2